

נ. זבולוני . נא להוסיף את הטורים הבאים לרשימתי על יופ הכיפורים.

מאגדת לימים הנוראים, של הרב ד"ר ש.ז. כהנא לשעבר מנכ"ל משרד הדהות ונשיא הועדה להר ציון בירושלים

"לחם משנה" ליום הכיפורים.

בערב יופ הכיפורים עלה ר' מנחם מזקורצים להר ציון, לאחר שהתפלל תפלה מנחה, התיישב לו בפנה, ליד מרתף בשואה, לאכול את ה"סעודה המפסקת" שלו. ר' מנחם הוציא שתי פרוסות לחם אפורות ויבשות מתוך התיק, בצע אותן בהך עליהן כמו על חלות שבת. "מנהג זה מהו?" שאל אותו הממונה על ההר. סיפר לו ר' מנחם את המעשה ב"לחם המשנה" שאירע לו ביום הכיפורים במחנה המות בטרבלינקה. הוא ר' מנחם, היה שם אחד ממאות יהודים, כולם גרו בצריף אחד. יחד עבדו עבודת פרך, ואחד קבלו מכות רצח ביום ובלילה. יחד רעבו ללחם עד צאת הנשמה, ויחד ביכו את יקיריהם שמתו במגפות. יום יום ראו את שיירות היהודים שנכנסו לתאי הגאזים והפכו לעשן ואפר.

ראש המחנה היה האנס, תמיד הסתובב במחנה, שוט בידו, ושני מלבים טורפים בעקבותיו, האנס היה רומז לכלבים - והם היו מתנפלים על אדם וקורעים את בשרן מעליו חתיכות חתיכות. במחנה פחדו מהאנס פחד מות וכלביו יותר מאשר תאי הגאזים.

ימים אחדים לפני יום הכיפורים עלה רעיון זדוני בדעתו של האנס. הוא החליט להרעוב אותנו, ולהכריח אותנו לצום. ביום חמישי יומיים לפני יום הכיפורים לא נתנו לנו שום מאכל. הרעב היה נורא. מזה חודשים רבים התקיימנו מצלחת מרק אחת ליום. רבים לא יכלו לעמוד בצום ומתו. גם ביום הששי לא קבלנו שום מאכל.

בליל שבת, ליל יום הכיפורים, סידרנו מניין לחפלה בצריף צדדי. מסביב לצריף העמדנו שומרים. את התפלה ערכנו בחושך ובדומיה. הדמעות עמדו בגרון, עד למחנק. בחצות הלילה העירו אותנו, השבנו שאוספים אותנו, כדי לשלוח אותנו לתאי הגאזים. אך התברר כי קוראים לנו לבוא ולקחת את מנת האוכל שלנו, האנס הרעיב אותנו כדי שנאכל ביום הכיפורים!

כולם הלכו וחטפו את מנת המזון. חטפו ואכלו. האנס וכלביו עמדו מן הצד, והביטו ב"מחזה" "צום שמח! צום שמח! צום שמח יהודים" - צעק האנס בפרעות. היינו כמניין אנשים, שהחלטנו לצום למרות הסכנה שבדבר. לקחנו את הלחם היבש, כדי לא להרגיז את השטן בדמות אסם, ושמנו אותו בצד. כשנודע הדבר לר' אהרל"ה אחד מחסידי קארלין, שגם בתוך המחנה חי כצדיק, בא אלינו וצווה עלינו לאכול. "הרב מבריסק אמר" - סיפר לנו ר' אהרל"ה - כי מי שמצווה על חולים לאכול ביום הכיפורים, אינו מקל בענין הצום, אלא הוא מחמיר בענין פיקוח נפש! שמענו את דבריו ולא ידענו מה לעשות. ראה ר' אהרל"ה, שדבריו אינם מטפיקים לשכנע אותנו, קרא לנו לאכול יחד אתו. ערכנו יחד שולחן, לכבוד שבת ולכבוד יום הכיפורים. קידוש לא עשינו, אך האם עלינו לברך על "לחם משנה" כאשר אנו אוכלים ביום כיפורים שחל בשבת? לא זכרנו את הדין. ר' אהרל"ה החליט שיש לברך על הלחם. הוא אמר "שאו ידיעם קודש" הרים את הפרוסות למעלה, וברך עליהן כאילו היו שתי חלות לבנות.

מתוך שאלתי את צמקו הפולחן האני, אבל באנו קטל אתנו!
סני / א 5 אונ"ה

נ. זבולוני - יום הכיפורים

האירו כאשר ברכנו ברכת המזון ואמרנו "רצה" ו"יעלה ויבוא".

לאחר ברכת המזון השתנו פניו של ר' אהרל"ה. והוא פנה אלינו ואמר בבכי "יתכן שאני לא הייתי צריך לאכול... לי נתן הקדוש ברוך הוא גוף חסון. אלא שעשיתי זאת כדי שאתם לא תסכנו את נפשכם, אנא הבטיחו לי, להיות סניגורים בשמים"....

ר' מנדל נאנח ואמר: "מכולם נשארתי רק אני בהיים. ולזכר אותו שולחן שערכנו ביום הכיפורים, נוהג אני לבצוע בערב יום הכיפורים של שתי פרוסות לחם אפורות וישנות"....